proLékaře.cz | 1.11.2026

Neurologické komplikácie a neuropsychiatrické komorbidity diabetes mellitus

Vážení čitatelia,

diabetes mellitus je choroba postihujúca svojimi komplikáciami a komorbiditami takmer celý organizmus a jej riešenie si okrem odboru diabetológia, poruchy látkovej premeny a výživy vyžaduje aj multidisciplinárny prístup viacerých ďalších špecialistov. Mení sa paradigma pohľadu na cukrovku, nielen ako chorobu so špecifickými mikrovaskulárnymi komplikáciami a makrovaskulárnymi dôsledkami na základe akcentovanej aterosklerózy, ale čoraz viac sa zdôrazňuje aj postihnutie ďalších systémov organizmu tzv. komorbiditami. Dokonca štandardy Americkej diabetologickej asociácie od roku 2017 vytvorili na túto oblasť komorbidít novú, samostatnú kapitolu, ktorá sa každoročne rozširuje o nové vedomosti. Aj náš časopisu Forum diabetologicum sa snaží zachytiť tieto nové trendy pohľadu monotematickými číslami, ktoré pripravujú renomovaní špecialisti v príslušnej oblasti.

V prvom tohto ročnom čísle sme sa venovali kardioangiologickým komorbiditám a 2. čísle obezite a jej vzťahu k diabetu.

Najnovšie pripravené číslo časopisu sa venuje neurologickej a neuropsychiatrickej problematike. Diabetická neuropatia patrí medzi časté komplikácie cukrovky. Na Slovensku sme v roku 2017 mali hlásených 354 726 diabetikov z ktorých 92 608 (26,1 %) malo diabetickú neuropatiu, a toto číslo môže byť ešte podhodnotené. Ide o závažnú komplikáciu, ktorá nepriaznivo vplýva na kvalitu a dĺžku života pacientov. Diabetická polyneuropatia napr. môže viesť k vzniku syndrómu diabetickej nohy s nutnosťou distálnych amputácií dolných končatín u mnohých pacientov. Aktuálne sa na Slovensku u chorých s cukrovkou uvádza 2,5% prevalencia syndrómu diabetickej nohy s léziou a 1,2 % diabetikov má dokumentovanú amputáciu dolnej končatiny. Postihnutie periférneho a centrálneho nervového systému pri cukrovke vedie k poruchám rovnováhy a vyššiemu riziku pádov, hlavne u starších pacientov. Často býva postihnutý aj autonómny nervový systém. Kardiálna autonómna neuropatia sa spája s vyšším rizikom náhlej smrti dôsledkom malígnych arytmií. Tak by sme mohli pokračovať ďalej.

Veľká pozornosť sa v súčasnosti venuje psychickým poruchám, ako aj psychiatrickým a neuropsychiatrickým ochoreniam u pacientov s cukrovkou, ktorým bola vytvorená samostatná podkapitola v spomínaných štandardoch Americkej diabetologickej asociácie. S diabetes mellitus sa spája častejší výskyt anxióznych symptómov, obsedantno-kompulzívnej poruchy, špecifických fóbií, porúch prijímania potravy, ale aj závažných psychiatrických chorôb. Depresívne príznaky sú prítomné asi u jednej štvrtiny pacientov s obidvomi typmi diabetu. Naopak depresia a antidepresívna liečba sa spája so zvýšeným rizikom výskytu diabetes mellitus 2. typu, najmä pri prítomnosti ďalších rizikových faktorov, ako sú obezita a pozitívna rodinná anamnéza. Diabetes mellitus je asociovaný aj s poklesom kognitívnych funkcií a so zvýšeným rizikom demencie – o 73 % v prípade všetkých typov demencie a o 56 % v prípade Alzheimerovej demencie. Naopak Alzheimerova demencie sa spája so zvýšeným rizikom vzniku cukrovky. Má to vplyv aj na stratégiu individualizácie liečby. U diabetikov s kognitívnymi poruchami sa odporúča voliť liečbu a glykemické ciele tak, aby sa zabránilo signifikantnej hypoglykémii.

Milí čitatelia, mnohé informácie o vyššie uvedenej problematike z pohľadu renomovaných odborníkov môžete nájsť v tomto čísle nášho časopisu, ktoré dúfam budú prínosom pre vašu odbornú zdravotnícku prax.

prof. MUDr. Marián Mokáň, DrSc., FRCP Edin
I. interná klinika Jesseniovej LF UK v Bratislave a UNM, Martin